

Никола Абаджиев, председател

БЪЛГАРСКИЯТ ТРИСТЪЛБОВ ПЕНСИОНЕН МОДЕЛ Е КЛАСИЧЕСКИ И ЧЕСТО Е ПРИМЕР ЗА ДРУГИ ДЪРЖАВИ



- Г-н Абаджиев, Българската асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване навършва 10 години от създаването си. С каква равностметка ще посрещнете този юбилей?

- Десетгодишнината е достоен юбилей за асоциацията, а равностметката е позитивна. Създадена през 1997 г., съвсем наскоро през ноември членовете ѝ и нейните партньори ще отбележат по подобаващ начин тази кръгла годишнина. Основаването на БАДДПО и нейната история всъщност е историята и на българското допълнително пенсионно осигуряване, на изграждането на новия пенсионен модел в страната. Тази асоциация стои в основата на пенсионната реформа, защото без усилията на нейните членове - пенсионноосигурителните дружества, които реализират в практически план въвеждането на капиталовопокривната система в пенсионното осигуряване и създаването на новите допълнителни пенсионни фондове, нямаше да е възможна тази реформа.

Постижение на нашата асоциация е, че тя обединява в себе си всички пенсионноосигурителни дружества, извършващи дейността по допълнително доброволно и задължително пенсионно осигуряване без изключение и това е така още от момента на нейното учредяване. Нашата асоциация е работеща институция, разполагаща с административен, експертен и организационен капацитет, който ѝ позволява да реализира не само нейните представителни функции, но и да осъществява конкретна практическа работа, свързана с подпомагане на пенсионноосигурителните компании (ПОК) в развитието на тяхната дейност, в защита на

техните права и интереси, както и правата и интересите на осигурените лица в управляваните пенсионни фондове. Имам предвид създаването и усъвършенстването на нормативната база, квалификацията и образованието на кадрите, повишаването на осигурителната култура на хората, съвместната работа с държавните институции, както и с обществените организации, които имат отношение към пенсионната система - комисиите на Народното събрание, министерствата на труда, на финансите, на икономиката, Комисията за финансов надзор, синдикатите, организациите на работодателите и др.

Уникален пример за работата на Асоциацията в посока непосредственото подпомагане на работата на ПОК е създаденият и функциониращ към нея Център за ценова информация, който осигурява необходимите на дружествата данни за извършване на ежедневната оценка на активите на пенсионните фондове. С тази си дейност нашата Асоциация на партньорски начала вече подпомага и други небанкови финансови институции в сферата на застраховането и здравното осигуряване.

- Как бихте коментирали този етап от развитието на българското пенсионно осигуряване - кои бяха подводните камъни и кои върховите моменти?

- Още през 1994 г., когато бяха създадени първите доброволни пенсионни фондове,

възприехме стил и метод на работа на колективност и етичност в отношенията между дружествата и техните ръководства. Още тогава осъзнахме, че само единението и единодействието може да осигури успеха на тази нова за България дейност, на която тогава се поставяше началото.

Сега, оглеждайки се назад във времето, със задоволство можем да отчетем, че БАДДПО участваше и участва и сега в създаването на съвременното българско законодателство. Нейните членове бяха активни участници в създаването на специфичните осигурителни закони, като разчитаха на своите познания и на натрупания собствен и международния опит в тази трудна област. Всичко това позволи на асоциацията да даде своя висок принос за създаването през 1999 г. на Закона за допълнителното доброволно пенсионно осигуряване, а по-късно и на първия Кодекс за държавно обществено осигуряване, с който се изгради новата пенсионна система на страната. Може би дру-



жествата за допълнително пенсионно осигуряване осъществиха най-трудната част от пенсионната реформа, т.е. създаването на капиталовата система и функционирането на втория и третия стълб на тази система, която сега се оценява много високо от международните финансови институции, както и от колегите ни от другите страни. Затова излязохме дори и извън националната рамка и нашата асоциация се ползва с достоен авторитет както сред колегите от много страни, така и пред международните организации на пенсионните фондове и тук конкретно можем да посочим: Международната федерация на администраторите на пенсионни фондове

(ФИАП), в която членуваме, наблюдател сме и в Европейската федерация на пенсионните фондове, в която на този етап участваме със статут на наблюдател. Доказателство за този висок международен авторитет на БАДДПО е фактът, че по инициатива на няколко асоциации на пенсионни фондове от източноевропейски страни в София беше създадена неформална организация за сътрудничество в областта на пенсионното осигуряване, носеща дори името „Софийска ад хок група на страните от Централна и Източна Европа“. Подобно доказателство е и състояният се през май т.г. в град Варна световен форум, организиран съвместно от ФИАП и БАДДПО, в който участваха повече от 38 държави с над 380 представители за обсъждане на проблемите в пенсионното осигуряване.

Като правим равностметка за изминалия период, днес осъзнаваме, че пътят не беше лек, особено през периода 1994 - 1997 г., когато се появяваха много подводни камъни, когато се правеха различни опити за създаване на пречки пред поставянето на началото на развитието на допълнителното пенсионно осигуряване и по-конкретно на капиталовопокривната система. Обвиняваха ни, че сме поредните пирамиди, че сме институции, изградени с цел печалба и т.н.

Все пак всичко бе преодоляно благополучно. Времето и резултатите показват, че още тогава сме тръгнали по верния път, че пенсионните дружества са стабилни финансови институции от небанковата сфера. Като доказателство за това мога да посоча един безспорен факт, а той е, че през годините на големите фалити и рухването на много банки, финансови къщи, финансови пирамиди и т.н. през 1996 - 1997 г., нито едно от тогава съществуващите пенсионни дружества не беше засегнато и тези дружества действат и досега.

За изминалите десет години от живата на нашата организация могат да се посочат много върхове, които достигнахме - като започнем от създаването на първия Закон за допълнителното доб-

роволно пенсионно осигуряване, изграждането на втория стълб и създаването на допълнителните задължителни фондове, въвеждането на счетоводните дялове и ежедневната оценка на активите на пенсионните фондове, и стигнем до създадените наскоро фондове за допълнително пенсионно осигуряване по професионални схеми и до предстоящото въвеждане на мултифондовете в нашата дейност.

- Специалистите твърдят, че българският модел на пенсионно осигуряване е типичен и много добре балансиран между двата вида системи - капиталовопокривна и солидарна. И все пак...какво не достига на нашия модел, за да догоним някои от държавите от Централна Европа?

Активите на допълнителните пенсионни фондове, а от тук и в размер на получавания при пенсиониране общ заместващ доход, който в някои страни достига 80%-85% от дохода, получаван преди пенсиониране. Що се отнася до нашия пенсионен модел, бих казал, че някои държави от Централна и Източна Европа се опитват да ни догонват, защото нашата система в определен смисъл е по-съвременна. Българският пенсионен модел може да се определи като класически тристълбов модел. Той не се основава на премахването на държавното обществено осигуряване и преминаване изцяло към капиталовопокривната система, както е в Чили, Казахстан и др. страни. Ние стъпихме върху балансирано развитие на държавното обществено осигуряване - I стълб (солидарната система, основана на разходопокривен принцип), на допълнителното задължително - II стълб, и на допълнителното доброволно осигуряване - III стълб, действащи на капиталовопокривен принцип, който е по-съвременният начин на управление на пенсионното осигуряване.

Известно е, че към днешна дата в допълнителното пенсионно осигуряване вече има над 3 милиона българи, а активите на пенсионните фондове, т.е. средствата, натрупани по техните индивидуални партии, са над 2 млрд. лева.

В много държави, започнали пенсионните си реформи доста преди нас, като Чили, Аржентина, Казахстан и които премахваха държавните пенсионни системи и въ-

ведоха изцяло капиталовопокривната система, сега се извършва определена преоценка на извършеното и на тази база се осъществяват стъпки към възстановяване на някои части на солидарните системи. Трябва да посочим, че доста от колегите ни от бившите Досоциалистически държави проявиха и проявяват засилен интерес към българския пенсионен модел и с пълни шапи черпят от нашия опит - тук бих посочил Македония, Хърватска, Азербайджан, Армения, Грузия, напоследък Румъния и др. Русия също се интересува от нашия модел.

Въпреки успехите, ние трябва да развиваме и по-нататък пенсионната си система и да полагаме всички усилия за догонването на държавите от Западна Европа най-вече по размера на пенсионните доходи. Но това може да стане само ако в индивидуалните партии на осигурените лица в допълнителните фондове се натрупват повече средства и по този начин чрез тях да се получи заместващ доход в порядъка от 40%, който заедно с 40% от първи стълб може да доведе до мечтаните общо 80% заместващ доход след пенсиониране. Тогава ще сме сигурни, че сме ги догонили. Затова обаче е необходимо да се увеличат данъчните облекчения и стимули за лично участие в допълнително доброволно пенсионно осигуряване. Работодателите също така трябва да имат високи стимули и облекчения за осигуряването на своите служители. Разбира се, увеличаването на броя на осигурените в доброволните пенсионни фондове е в пряка зависимост от повишаване на жизнения стандарт и доходите на хората. Тогава би било възможно и увеличаването на вноската за задължителното допълнително пенсионно осигуряване (в УПФ), която в момента у нас е 5 на сто от облагаемия доход на работещите. В повечето страни от Централна и Източна Европа, където имаме такъв тип осигуряване, тази вноска е много по-висока. Някои страни например като Хърватска, Македония и др., които започнаха реформите след нас, започнаха още на старта с вноски от порядъка на 7%-7,5% и много бързо техните фондове надминаха нашите по размера на натрупаните активи.

(Продължава на стр. 21)